



11 car. Enric Fabre 09100 PÀMIAS
05.81.06.03.88/ieo09@orange.fr
<http://arieja.ieu-opm.com/>

AGENDA

Emissions de ràdio

Cada jorn a 12h32 e 18h52 - *De còr e d'òc* sus Ràdio Transparéncia 93.7 FM

Cada dimars, de 19h00 a 20h00 - *Era votz dera montanha*, sus Ràdio Coserans 94.7 FM

Corses d'occitan

Corses d'occitan per adultes debutants e confirmats a Pàmias, Foish, L'Avelhanet, Sent Joan del Falgar, Sent Guironç.

Entresenhas al 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

Acamps

2 e 16/12/2021 a 19h00 a Pàmias (Espaci occitan) – Acamp del Cercle occitan Prosper Estieu. Contacte : 05.81.06.03.88 o ostaloc09@orange.fr

Animacions

07/12/2021 a 20h30 a Foish (Sala Joan Jaurès) – Conferéncia sus *La Crotz occitana* per Ramon Ginouillac. Pass sanitari obligatòri.

Organizat pel Cercle occitan Pèire Lagarda : 06.88.63.83.64

11/12/2021 a 10h00 a Pàmias (Mediatèca) – Dejunar literari amb Geraud Delbès que presentarà son libre *Mots d'òc, Mots d'ici*. Entrada liura. Pass sanitari obligatòri.

Contacte : 05.81.06.03.88 o ieo09@orange.fr

19/12/2021 a 16h00 a Arienh de Vatmala (Sala de las Fèstas) – Concèrt amb *Les Bouilleurs de son*. 10€. Pass sanitari obligatòri. Organizat pel Cercle occitan deth Coserans : 06.75.40.93.64

LO MOT DE LA PRESIDENTA

Cars sòcis,

Le tretzen Festenal de Pàmias que ven de se debanar es estat una capitada, tant pel nombre de visitors coma per la qualitat de las intervencions al programa e tanben l'escasença de far veire la vitalitat de la creacion dels artistas locals. Dins aquela situacion malsegura, que le virus es pas encara plan mestrejat, èra un bonur vertadièr de poder tornar festejar amassa dins un esperit de convivialitat, la lenga nòstra. Un pentiment benlèu, es de plànher qu'í aja pas agut mai de participants a la conferéncia sus Joan Bodon, escrivan e poèta màger de la nòstra literatura, un moment plan interessant.

Ça que la, la situacion de la lenga es pas encara es-trambordanta e es una bona causa que las nòstras activitats, de corses e d'animacions tornen prene un pauc de vam dins aquela fin d'annada amb l'espèr que l'an que ven, veirem la fin de la pandemia e le retorn a una vida mai aisida e mai ne demorèssem totes plan tocats. Nos cal regaudir del dinamisme que ne fan pròva les cercles locals totes de l'IEO d'Ariège quitament s'es pas totjorn aisit de trapar benevòls novèls. Semblariá que l'inactivitat forçada de l'an passat nos balhèsse l'enveja de ne far mai per nos sentir mai vius.

Le Festenal es estat tanben l'escasença de remembrar a totes les participants d'ont ven l'IEO d'Ariège e tot çò que

se faguèt dempuèi la sieuna espelida duscas uèi, un trabalh dels grands que Patrici Pojada vos'n parlarà melhor que ieu dins aquela letra. L'avenidor serà nòstre e saurem ont anar se desbrembam pas d'ont sèm partits!

Grandmercé a vosautres totes, que cadun coma podètz, fasètz de la nòstra associacion una aisina de tria per promòure l'occitan sul nòstre territòri.

Per ara vos desiri un bon Nadal e un bon cap d'an. Que las fèstas sián un temps per se retrobar en familha e amb les pròches, un temps per se pausar e tornar prene vam.

L'an que ven, tornarem a l'òbra que sèm les que gardam la flama, atal entre totes farem tot e un jorn benlèu, las veirem respelir « las belugas de l'alba ».

Annia Wolf

L'IEO d'Arièja, al cap d'un cinquantenari (d'un reviscòl trentenari e d'una installacion decennala)

Me sembla que se podiá pas acabar aquesta annada 2021 sens far, seriá pas qu'una petita allusion a dos o tres anniversaris que concernisson de prèp la seccion d'Arièja de l'Institut d'Estudis Occitans qu'aquesta *Letra mesadièra* n'es l'organ de ligason entre los sieus aderents. Lo trabalh de cada jorn al torn de la lenga occitana que se mena a l'ora d'ara es lo resultat de tota una istòria que, nosautres, ne festejam al còp, ongan, los 50 ans, los 30 ans e los 10 ans. Cresi que, malgrat totas las dificultats que son nòstras, val la pena que gaitem lo camin fait e nos empresem de çò realizat que, aquò dit, jamai remplaçarà pas çò qu'es a far. Que se, coma disiá Jacotin, "Le trabalh fait me fa pas paur, le qu'es a far me fa tremblar", es plan l'òbra qu'avèm a l'endavant que nos afisca e nos mobiliza. Mas saber d'ont venèm e per ont sèm passats es pas inutil, me pensi.

Sabètz que l'IEO foguèt creat a Tolosa lo 28 d'abril de 1945 mas calguèt esperar 1971 per que se constituiguès la seccion d'Arièja de l'IEO (estatuts en data del 6 de febrèr de 1971) a l'entorn de Claudi Delplà e Joan Pèire Boussieux, dins lo revolum d'aquel començament de las annadas 1970. Aquela primièra etapa foguèt pro activa pendent un desenat d'ans a pus prèp que foguèron publicadas unas brocaduras de divulgacion de la cultura occitana locala (*Felis Pasquier (1846-1929). Las nuèits de Tolosa. Le bon vailet*, 1973; Joan Porta Malhi, *La cassa singuliera o cançon d'un vedèl tuat per un ors a Pradas*, 1979; Paul Dunac, *Medecina populara*, 1982), un numèro d'una revista culturala e pedagogica (*Fòc Nòu*, 1973) e un recuèlh de poèmas de Celestin Maffre (*Pastor de las brumadas*, 1980). L'IEO d'Arièja complissiá las missions qu'èran sieus mas, dins las annadas 1980 comencèt de s'aconsomir.

La segonda etapa, que se contunha uèi, deu fòrça a Jacme Pince que volguèt aprofitar los 50 ans de la defuncion a Pàmias de Prospèr Estieu (1939) per organizar quicòm a la memòria del poèta. Sapièt alavetz amassar a l'entorn d'aquela idèa unas personas que se recontrèron dins una rèire sala de restaurant. Segurament que ne desbrembarai mas cal citar, en mai de Jacme Pince, Danièl Pedossat, que d'ara enlà aguèt un ròtle màger, François Dupuy, Cristian Duthil, Joan Claudi Chabrouty, Joan Claudi Respaud, Marcèl Baïche, Jean Courtieu, ieu meteis. Aquela còlha organizèt una plan granda celebracion amb una fòrta preséncia catalana que los que i èran, segur que se'n breman encara. Èrem a la fin de l'annada 1989. Una nòva dinamica grillhava que faguèt espelir lo cercle occitan Prospèr Estieu de Pàmias.

Èra pas encara l'IEO mas son plan las meteissas personas, que s'i agrumelèron lèu, companhs de Foish (François Dupuy, Cristian Duthil, Joan Bernat Molinièr, Jòrdi Ensergueix...) qu'animavan un cors de lenga occitana al Fogal Léo Lagrange, que foguèron convençudas qu'una renavida de la seccion d'Arièja de l'IEO fasiá bravament mestièr. E aquí que comencèron los contactes, menats primièr per Gui David, vesin de Senta Gabèla mas bolbestrés engatjat dins l'IEO. En realitat, i aviá unes estatjants del departament d'Arièja qu'èran sòcis de l'IEO (coma ieu meteis, entre d'autres) mas èran escampilhats e sens organizacion pròpria. E, fin finala, lo 14 de març de 1991, Robèrt Marty, president nacional de l'IEO, venguèt per presidir una reünion "d'occitanistas" escampilhats amb l'idèa de los arremosar dins una seccion departamentala. I venguèron los que ja èran implicats a Pàmias e Foish, e mai d'autres. Es aquí qu'i coneguèri Celestin Maffre amb qui mantenguèri una proximitat fins a la sieu despartida, o encara Andrieu Pagés qu'animava un talhièr d'occitan al licèu professional de Savardun. I trobèri tanben Andrieu Colosetti, que foguèt lo mieu professor al collègi e que sabiái pas implicat dins lo combat per l'occitan. E d'autres, segurament, que me desbrembi.

Passada la reünion, l'idèa de crear una seccion d'Arièja de l'IEO, èra adoptada. Robèrt Marty me demandèt de ne venir secretari. Acceptèri sens saber brica ont anavi; aquò's l'inconsciéncia de la joventut ja que, trenta ans a, èri jove! François Dupuy acceptèt de ne venir president, Josèp Sans, un òme que ne servarai tanben lo remembre, prenguèt la tresaurariá d'una associacion qu'aviá pas brica de mejan... Nos amassàvem sovent totes tres; ensajàvem amb los nòstres pauques mejans de far causas. Podiam comptar sus fòrça companhs que partejavan, amb nosautres, la volontat de far viure la lenga nòstra. Atal l'aventura comencèt. Atal l'aventura se contunha. Segur que tròp dels companhs dels primièrs ans i son pas pus mas nos acompanyan encara que, sens eles, ne seriam pas aquí. D'autres nos junhèron, e joguèron -e jògan encara- un grand ròtle; que me siá permès de citar, a bèl talh (me'n desencusi), Maurici Pradalièr, Maria Anna Brun, Pauleta e Miquèl Averós, Gui e Odila Chauffour, Claudina Ribèra-Solhan, Jòrdi Subrà, Annia Wolf, Alan Vidal, Nicòla Lehmann, Maria Àngel Lagarda, Pèire Cortinas e un flòc d'autres. Es un vertadièr gaug de veire cossí, al cap de trenta ans, d'un gropet de personas motivadas, sèm venguts una estructura professionalizada amb, totjorn, tanta motivacion e abnegacion.

Pendent las annadas 1990, menèrem un trabalh d'edicions de libres de totas menas, mas tanben d'una revista pro presada, *Tiò! La revista que bolèga*, plan oblidada uèi. Faguèrem d'emissions de ràdio setmanieras qu'avián un brave resson, etc. Mas arribèrem pas a aver un sosten del Conselh general de l'epòca, malurosament. E puèi, en 1998, faguèrem una causida decisiva: creèrem un primièr emplec amb Elena Laffont que, al cap d'aqueles gaireben 24 ans, es aquí, totjorn fidèla e indispensable. Las causas s'acceleravan. Nos calguèt un primièr local pròpri que foguèt l'Ostal occitan a Pàmias, carrièra Major. La *Letra mesadièra*, jos l'impulsion de Miquèl Averós, president a l'epòca de l'IEO d'Arièja, comencèt de se publicar e se contunha uèi... En 2007, per metre en plaça corses d'occitan, creèrem un segon emplec e Camilha Bilhac nos rejunhèt. Ela tanpauc, sabíá pas ont arribava mas, al cap de gaireben, ara, 15 ans, es encara amb nosautres e, ela tanben, i jòga un ròtle màger.

En trenta ans, passèrem d'un sèti social situat al Castèl de Lobièras que los sieus proprietaris èran membres de l'IEO, a diversès endreits de Pàmias, per acabar a l'Espaci occitan de Pàmias que nos i installèrem en 2011, dètz ans a, autre anniversari que podèm festejar! Lo camin recorregut es important, me pensi. Quand reviscolèrem la seccion d'Arièja de l'IEO podiam segurament pas saber ont aniriam mas cresi que i aviá la volontat de bastir e d'o far, pas a pas, solidament. Las dificultats èran de cada jorn mas caliá avançar, aviam pas d'autra possibilitat. Beneficiàvem, pendent los dètz primièrs ans, d'una mena d'efervescència, segurament; dins los dètz ans següents, sapièrem aprofèitar lo vam novèl donat per la creacion d'una seccion regionala de l'IEO que, amb lo sieu president Miquèl Tayac, permetèt de menar accions novèlas mas tanben de l'IEO federal jos l'impulsion de David Grosclaude que ne foguèt president de 2001 a 2010. Nos'n brembarem tanben la granda amassada generala de l'IEO federal qu'organizèrem a Foish a la prima de 2007; foguèt un grand moment per nosautres.

Dempuèi dètz ans, entre tot, las causas se son consolidadas, un chic de sang nòva apareis (amb una secretària jove), nos sèm adaptats a la situacion actuala en adoptant nòvas tecnologies, per exemple, mas, mentretant, es l'IEO federal qu'a conegut dificultats. Es d'esperar que, ara, un vam novèl arrape l'IEO federal e que l'IEO d'Arièja siá, coma o sapièt èsser pendent aqueles trenta darrèrs ans, present ont li pare d'èsser. Ieu, coma membre fundador de la seccion d'Arièja de l'IEO trenta ans, secretari puèi president pendent fòrça ans, planhi d'aver perdut tants companhs, sovent joves, tanplan plan joves (que me siá permés d'aver una pensada per Léa) mas m'empresí d'aver participat a aquela aventura, d'aver participat a la realizacion de tantas causas e me regaudissi d'aver conegut totas las personas que coneguèri. Enlòc mai, me pensi, auriái pogut rescontrar tantas personas interessantas, sovent extraordinàrias, totjorn desinteressadas, e lor vòli rendre omenatge e las mercejar, a totas. Son e seràn lo nòstre onor e la nòstra dignitat. E, totes amassa, contunharem encara que sapiam pas çò que ganhem, encara que ganhem pas res levat la satisfaccion de far çò que nos cal far. Es lo nòstre camin, pas mai; pas mens, tanpauc. E i poirem pas renonciar.

Patrici Pojada

~~~~~

### ***Festenal de Pàmias : una capitada***

E se lo nombre « tretze » aviá portat astre al Festenal 2021 prepausat pel Cercle occitan Prospèr Estieu...

Òm o pòt afortir sens paur de s'enganar. Pendent dos jorns, los afogats de la lenga e de la cultura occitanas se son retrobats nombroses, uroses d'èstre amassa aprèp mesas e mesas de manca d'espectacle viu.

La tòca èra de mostrar la varietat e la vitalitat de la cultura occitana de uèi. Totes los artistas foguèron al rendètz-vos : comedians, cantaires, musicians, sens doblidar la conferéncia, la mòstra, los jòcs e los cosinièrs, vertadièrs artistas de la *paella* occitana. Una capitada de las bèlas.



**Voiatge dins Aude (segonda partida)  
GRUSSAN**

**Le pòrt**

Après una bona nhet e un dejunar fornit, que mos passegèrem le long deth pòrt de plasença. Aquí que's tròban detzenas e detzenas de batèus. Quand le vent s'i bota que podem entèner las maduras a tindar. Que n'ï a de totas las dimensions : de la pichona barca dels pescaires als granis iòts. Mes benlèu, pr'aquò, pas altant qu'a Sent-Tropèz ! Per anar d'un costat a l'autre, un plan polit pont, tot mirgalhat e esclarat la nhet, que trescama le canal de navigacion.

**Les salins**

De la vila, après le fòrt de Barbaroja, qu'arribam als salins. Aquí, a la sason de la recòlta, que i a montanhas de sal que semblan de neu. De totas categorias : per las rotas, la cosina, flor de sal... E, dins la partida estanh, tot tranquilament pausadis, centenas de becaruts que mos agaitan a passar.

**Las cabanas**

Un pauc mès luenh, que mos arrestam per véser las cabanas tipicas dels pescaires. Aquestis que prepausan le peish que vien de prénguer. Que i trobam tabés quauque marginal folcloric.



**La platja dels chalets**

Aquí, tot un quartier de maisonetas bastidas aishús palfics que mos menèren al cinemà, perque que i filmèren *37°2 le matin*. Ara que son devengudas residèncas andà l'estiu. Le tot agrementat d'una plan polida platja de sable fin.

**Sabina Dedieu**

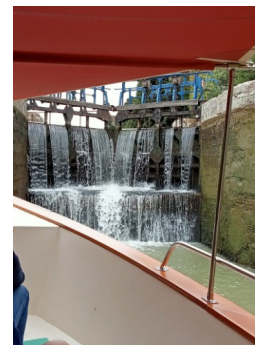
\*\*\*

**Omps e le Canal del Miegdia**

En un restaurant d'aquela vilòta, que podetz créser que fùrem plan recebudis e que mingèrem coma cal ! E mema que cantèrem... en occitan, coma se deu.

A las duas e mieja, a tres passes d'aquí, una gabarra que mos demorava. E que partim, aishús un tròç del canal de Riquet, direccion Tolosa.

Quina patz, de poder alisar's aishús aquela aiua, amb le bruch del motur del batèu al ralentit. E que ne profietam andà ensajar de repertoriar la vegetacion de las aurèras. Que passam quilomètres sense véser un sol dels platanèrs legendaris. Qu'arapèren le chancre colorat, e que's son secadis. Doncas, que l's a calgudis abàter e cramar-les. Ara, al jaç, que i plantan albans, mes abans non fasan ombra !...



Que crosam d'autis batèus, sense problèma, les uns privadis, d'autis logadis per toristas. Mes çò mès estonant qu'è de passar una renclusa ! Qu'òn s'engatja dedens le sas. Las pòrtas que's barran derrèr la gabarra. Qu'èm a quate mestres de pregonor. Ara, las pòrtas de devant que's desòbren chiu a chiu. L'aiua qu'arriba pro fòrt. E que sentim le batèu a puejar, puejar, puejar, entrò qu'arribe a la bona nautor. Aquò en tot just cinc menutas. E ara, que perseguim noste camin coma se de res non èra.

Le marinièr que mos dèc un flòc de rensenhaments aishús la bastison del canal, e les problèmas qu'encotrèc Riquet. En un moment dat, que vesem alà, pro loenh, la Montanha Nera, cadena ont les ingeniurs captèren las diferentas sorgas qu'alimentan le lac de Sent Ferreòl, que serveish de resèrva.

En un endret, que i a tabés espècias de petitas arcas traucadas, aishul costat. Quand plau tròp, le canal que desbòrda aquí, e aquela aiua que se'n va dedens un riuèr.

Que passam tabés jos un flòc de ponts, un plan vielh e estret, a tal punt que les batèus que non pòden cap passar qu'un per un, e mema qu'arriba que freguem soenh las pilas.

Que devalèrem, amb chiu de nostalgia al còr... Que mos'n calia tornar...

**Claudina Rivèra-Solhan**